

Bemærkninger til foranstående forslag til folketingsbeslutning.

I. Baggrunden for organisationens oprettelse.

Initiativet til et internationalt samarbejde vedrørende atomenergiens fredelige udnyttelse blev taget af præsident Eisenhower i en tale på FN's plenarforsamling i december 1953. Præsidenten foreslog, at producentlandene af deres lagre af atombrændsel skulle yde bidrag til en international organisation med henblik på en fordeling til de interesserede lande. Herved ville udnyttelsen af den nye energikilde fra første færd kunne fremmes gennem et internationalt samarbejde og under den kontrol, som atombrændslets farlige karakter tilsiger, ligesom en international formidling ville fjerne mulighederne for politisk udnyttelse af leverancer til de i teknisk henseende underudviklede lande.

I december 1954 vedtog FN's plenarforsamling en resolution om oprettelse af en international atomenergiorganisation, og en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Australien, Belgien, Canada, Den sydafrikanske Union, Frankrig, Portugal, Storbritannien og USA påtog sig at udarbejde et udkast til statuten for en sådan organisation. Et udkast udsendtes i august 1955 til samtlige FN-medlemslande med anmodning om eventuelle kommentarer. På FN's plenarforsamling i efteråret 1955 vedtoges det imidlertid, at et revideret udkast burde udarbejdes i lys af de kommentarer, der dels var fremsat på plenarforsamlingen, dels var fremkommet fra de enkelte lande til det nævnte udkast. Samtidig vedtoges det at udvide arbejdsgruppen med repræsentanter for Brasilien, Tjsekoslovakiet, Indien og USSR.

Det af de nævnte 12 lande udarbejdede nye statutudkast dannede grundlag for forhandlingerne på en konference, der i dagene 20. september til 26. oktober 1956 afholdtes i De Forenede Nationers hovedkvarter i New York med deltagelse af 82 lande. Konferencen resulterede i enstemmig vedtagelse af den nu foreliggende statut for Den Internationale Atomenergi-Organisation, som den 26. oktober 1956 blev undertegnet af 70 af de på konferencen repræsenterede lande — deriblandt samtlige deltagende stormagter. Senere er overenskomsten blevet undertegnet af yderligere 2 lande.

En dansk delegation deltog i konferencen under

ledelse af ambassadør Karl I. Eskelund, som på Danmarks vegne undertegnede overenskomsten.

II. Statutens indhold.

Statuten består af 23 artikler samt et tillæg vedrørende oprettelse af en kommission til forberedelse af organisationens arbejde.

Artikel I indeholder bestemmelse om organisationens oprettelse.

Organisationens formål og opgaver omhandles i artiklerne II og III.

Organisationens formål er ifølge artikel II at fremme atomenergiens bidrag til sikring af freden, sundheden og velstanden i verden. Organisationen skal herved iagttage, at den bistand, den yder, ikke anvendes til militære formål.

Organisationens hovedopgave er at virke som formidler mellem på den ene side de lande, der er i stand til at stille atombrændsel, materialer, tjenesteydelser m. v. til rådighed for organisationen, og på den anden side de lande, som ønsker at opnå atombrændsel og anden bistand til gennemførelse af atomprojekter (artikel III). Samtidig skal organisationen være centrum for udveksling af tekniske og videnskabelige oplysninger. Organisationen skal endvidere etablere de nødvendige kontrolforanstaltninger med henblik på at sikre, at den bistand, som formidles, kun anvendes til fredelige formål. Disse kontrolforanstaltninger vil også kunne anvendes på bilaterale og multilaterale arrangementer, når deltagerne heri fremsætter anmodning derom, ligesom ethvert land kan anmode organisationen om at kontrollere sine nationale atomenergianlæg. Endelig skal organisationen i samarbejde med andre internationale organisationer fastsætte sikkerhedsnormer til beskyttelse af sundhed og formindskelse af fare for liv og ejendom. Organisationen kan selv oprette atomenergianlæg, hvis det skønnes nødvendigt for dens virksomhed. Ved udøvelsen af sin virksomhed skal organisationen handle i overensstemmelse med FN's politik til fremme af nedrustningsbestrebelserne. Organisationen skal aflægge rapporter om sin virksomhed til De Forenede Nationer og må ikke gøre bistand til medlemslande afhængig af politiske, økonomiske eller militære betingelser.